

Duna menti irodalmi (vagy akár másmilyen) konföderáció – inkább álom, mint valóság*

„Jellegzetes magyar sajátosság: azt hinni másokról, amit magunkról hiszünk, és azt föltételezni, hogy mások is úgy gondolkodnak, ahogy mi – mintha nem létezne sajátos nemzeti érzése és érdeke és nemzeti büszkesége másoknak.”

Huszár Zoltán

Írásom gerincét az a 2002-ben íródott dolgozatom alkotja, amelyben Illyés Gyula Szellem és erőszak című könyvének a trianoni országcsontkításra vonatkozó részleteit igyekeztem földolgozni. Az azóta eltelt hat esztendő a fölvetett kérdésekre nem adott választ, mi több, hogy egy klasszikust idézzünk: a helyzet csak fokozódott!

Illyés könyve már 1978-ban elkészült, de csak tíz évvel később, 1988-ban jelenhetett meg, aminek „magas szintről származó tilalom” volt az oka. Azóta immár két, zavaros évtized múlt el, de mint ahogyan az az alábbiakból, reményeim szerint, kiderül, Illyés gondolatainak időszerűsége három évtized múltán mit sem csökkent. Volt négy év, 1998 és 2002 között, amikor úgy tűnt, a Kárpát-medencei magyarság nyolcvanéves szétszakíttatása után felcsillanhat az egységesülés reménye, az a remény, amely Illyés tanulmányaiból is kiolvasható, de akkor, 2002 őszén ez a remény szertefoszlóban volt, és most, 2008 októberében az uniós vasfüggöny mögött és 2004. december 5-e után akár hiú ábrándnak is tűnhet, de tudjuk, tudnunk kell: a Berlini Fal is az öröklétnek készült...

Délvidéki, kisebbségi sorsba kényszerített magyarként nem tudok uniós érdekek szerint élni és gondolkodni, én nem tudok másban, csak nemzetben élni és gondolkodni. A nemzettest kárpátaljai és délvidéki részei még most is, a XXI. század első évtizedének a vége táján úgy vannak elszigetelve a nemzetől, mint ahogyan az összes elcsatolt terület el volt vágva a trianoni döntést követő években, valamint a szocializmus internacionalista világában. A különbség csupán annyi, hogy az internacionalista szövegeket mára a globalizmus és a globalizáció jelmondatai váltották föl.

„A marxista pártok, elől az akkor még élő Lenin pártjával, történelmi bűnnek nevezték azt a békediktátumot, amely a magyar anyanyelvűek közül minden harmadikat – összesen több mint hárommillió lelket – más államokba helyezett... A magyar anyanyelvű

közösség darabokra tört. Ilyen megrázkódtatás történelme során egyszer érte a népet, Mohács után, amikor éppily módon szakadt három részre.

... Ismerjük a számítgatásokat, mennyivel lett volna több magyar Mohács nélkül.

Lehet reális becslés, hogy a természetes szaporodás közös átlaga szerint a századunkban levált hárommillió ötven év folyamán mennyire nő természetes viszonyok között, a saját közösségében. Hozzávéve azok seregét, akik a rázkódtatások következményei miatt innen »ántorogtak« világgá, a katasztrófa világméretben párját ritkítja...” (Válasz Herdernek és Adynak)

A kommunisták egyik nagy bűne, hogy később, amikor ők kerültek hatalomra (nemcsak a huszadik század végén és a huszonegyedik elején, hanem a szocializmusnak nevezett korban is), nemhogy tudomást sem akartak venni az egyik fő ideológusuk Trianonnal kapcsolatos, számunkra pozitív véleményéről, hanem mindent megtettek annak érdekében, hogy a felnövő nemzedékek tudatából kitoröljék az elszakított nemzetrészeknek még az emlékét is. (És Leninre vesztegetve még egy mondatot: a finnek, mivel ott nem kommunisták uralkodtak, éppen Vlagyimir Iljicsztól kérték és kapták meg függetlenségüket!) Szinte minden határon túli magyarnak vannak olyan fájó emlékei – akár a közelmúltból is – amikor magyarországi nemzetársaik lerománozták, -ukránózták és -szerbezték őket, illetve bennünket, és az is többünkkel megesett, Magyarországon járva nemzetársaink elcsodálóztak azon, milyen jól beszélünk magyarul! Vajon hol tanulhattunk meg ilyen jól?

A Trianon-tiltás ellentétes irányba is hatott (természetesen, hiszen az utódállamokban is, eltekintve Ausztriától, ahol viszont az anyagi jóléttel „vették meg” a magyarokat, a kommunisták voltak hatalmon): még napjainkban is sokan „átmennek a magyarokhoz”, március 15-e a magyaroknak valamilyen ünnepe, amikor is munkaszüneti nap, meg felvonulás van a „magyaroknál”, mostanság meg kisebb-nagyobb utcai harcok, gumibottal (ami volt régebben is), gumigolyókkal (talán az is volt már akkoriban is) és könnygázzal (ami egészen biztos volt már korábban is). Ennek a Trianon-tiltásnak és -elhallgatásnak egyenes következménye volt a 2004. december 5-ei népszavazás eredménye, illetve eredménytelensége a kettős állam-

polgárság kérdésében. Ezért nem lehet és nem is szabad az országot, a „nép”-et okolni, sokkal inkább azokat, akik ötven éven át, majd 2002-től újra hazugságokkal vezették félre az embereket.

A kommunisták másik nagy bűne a természetes népszaporulat akadályozása. Vajon hány millió megszületendő élettől fosztotta meg a nemzetet, a hazát a szocializmus liberális, abortuszbarát „gyermekvédelmi” törvénye, és vajon mekkora pusztítást végzett a szocialista-liberális kormány gyermek- és családellenes rendelkezéseivel, azokkal a próbálkozásaival és tetteivel, amelyekkel a művi meddővé tételt és a kábítószeres szabad használatát szorgalmazta, szorgalmazza? Mostanság már nemcsak az egyke a szép, mert ugye, ha egy a gyerek, több jut neki, meg a háznak és az autónak, hanem szépek a szinglik, a homoszexuálisok, meg még a pedofilek is!

„A számokkal mérhető meggyengülésnél szinte katasztrofálisabb lett, ami a nemzeti tudatot érte. Szellemi összetartó erő – a közérzés kohéziója – nélkül nincs nemzet...”

A (megcsonkított magyarság) ...a Horthy-rendszerrel szemben szinte a szomszédos országok szellemével érzett közösséget. Masaryktól és Beneš-től több jót várt a nép a nemzet javára, mint a magyar állam irányítótól.” (Válasz...)

Most, amikor a haza idestova két évtizede az elnyomó, idegen hatalom béklyóit magáról ledobta, vajon most az ország nemzeti tudata jobb állapotban van-e, mint volt Trianon után? Igen, azt kell mondanunk, igen, s hinnünk, bízunk kell benne, még akkor is, ha a média baloldali, liberális hangadói ennek az ellenkezőjéről szeretnének nap mint nap meggyőzni bennünket. Hinnünk kell benne, mert az elszakított nemzetrészek egyetlen megmaradási esélye a haza szeretete, törődése, a közérzés illyési kohéziója.

Hinnünk kell a nemzeti tudat ébredésében és lángolásában, még akkor is, ha nevesnek mondott és látatott közéleti személyek a hazában mindent megtesznek azért, hogy a hazát lejárássák, hogy minél rosszabb képet fessenek róla. Közöttük nem kevesen vannak olyanok, akiket a haza éppen az elcsatolt területekről fogadott magába, onnan, ahol ők abból éltek igen jól, hogy Magyarországot folyamatosan szidták, bírálták, s azt az országot, amelyben magyar kisebbségként éltek, az egekig fölmagasztalták, és hünen szolgálták. Hinnünk kell, és hiszünk még akkor is, ha ugyanezek a személyek, illetve szellemi elődeik és utódaik nem hallatták a szavukat akkor, amikor a román diktátor falvakat rombolt, amikor a szerb diktátor emberek százezreit tette földönfutóvá, és maratócai vonulását tömegsírok jelölték. Ezek a nevesnek mondott és látatott közéleti személyek siránkoztak a szerbiai hidak és kőolaj-finomítók 1999-es NATO-bombázása miatt, de mélyen hallgattak a srebrenicai

muzulmánok és a koszovói albánok tömeges kivégzésekor. Ők azok, akik boldogan pezsgöztek egy ügynök-miniszterelnökkel és román kollégájával a Kempinsky-szállóban, megünnepeve a román állam megalakulását, és ők azok, akik a magyar állam megalakulásának ünnepét a (magyar) Országháza előtt szerb cigányokból álló rezesbanda zenéjével ünnepeztetik.

„...a XX. század derekán eszelősségének szabad utat engedve felelős államférfi – Beneš – olyan kommentálással (a szavak súlyának olyan semmibe vevésével) foglaltatta kormányprogramba, majd törvénybe egy országrész magyarságának teljes jogfosztását, vagyis egy nép maradéktalan kiűzését, hogy a felelőtlen kórus rá évtizedekig az lett: vissza valamennyivel Ázsiába, ott a helyük, ahonnan ide éknek idefurakodtak.” (Válasz...)

A kórus ma is hallatja hangját! Az ukránok évekkel ezelőtt, a Tisza már-már menetrendszerű áradásakor azal vádolták meg Magyarországot, hogy szándékosan árasztott el ukrán (!) területeket, miközben a bajba jutott, főképp magyar lakosságon az ukrán kormány igazából nem segített. A magyarországi segélyszállítmányok nélkül az árvíz sújtotta területek magyar és nem magyar lakossága éhen halt vagy megfagyott volna. Napjaink magyar iskola- és kultúraellenességéről pedig vannak, akik nálam sokkal többet tudnának mondani.

Ukrajnát elintézhethetnénk egy laza kézlegyintéssel, hiszen a Felvidék egy részét megkapó állam sem uniós, sem NATO-tagállam, tehát mondhatnánk: Ukrajna még csak tanulgatja a demokráciát, ebből ered nemzeti türelmetlensége, de ugyanakkor honnan ered Szlovákia egyre erősödő magyarellenessége? Azé a Szlovákiáé, amely már évek óta tagja a demokrácia csúcsát jelentő Európai Uniónak és a leg-erősebb katonai szövetségnek? Míg néhány évvel ezelőtt csupán gyalázkodó falföliratok és Petőfi szobrának elcsúfítása, megcsúfolása volt tapasztalható, addig mára mindennaposá váltak a diplomácia szintjére emelkedett magyarellenes megnyilatkozások, miközben a szlovák parlament és az ország vezető politikusai örök időkre érvényessé tették és érvényesnek tartják a már említett, rasszista szellemiséget tükröző Beneš-dekrétumokat. Mi több, tudtommal a törvény ítélőszéke elé citálhatják azt, aki egyáltalán megmeri kérdőjelezni ezeknek, a legsötétebb korokat idéző rendelkezéseknek a jogosságát! A hisztérikus magyarellenesség eredője természetesen Trianon, a Trianon-szindróma. Érthető, hogy ekkora vehemenciával reagál minden egyes magyar rezdülésre egy olyan ország, amelynek egyetlen talpalatnyi földje soha a történelem során nem volt az övé, leszámítva ezt az időszakot a „bársonyos” forradalom óta.

Az úgyszintén uniós és NATO-tagállamban, Romániában is sziszegve kapják föl a fejüket mindazok,

akiknek a fülébe eljut a magyar autonómia említése, hiszen számukra, történelmi tapasztalataik, történelmi múltjuk alapján az autonómia, az önrendelkezés joga egyenlő egy adott országból (esetükben Magyarországból) történő kiválással.

A még mindig különutas, Oroszország felé erősen húzó Szerbiában sem vélekednek másképp az önrendelkezésről. Ami a szerbeknek jár és járt a múltban, (pl.: a Délvidék hozzácsatolása a Szerb-Horvát-Szlóven Királysághoz 1920-ban) az, számukra teljes mértékben elfogadható módon, nem jár és nem is járhat a magyaroknak. Mindannak ellenére sem, hogy az azóta eltelt időben az egykoron oly sokat emlegetett történelem süllyesztőjében (mások a történelem szemétdombjának is nevezték azt a helyet) már réges-rég eltűnt az említett Királyság, el a Jugoszláv Királyság, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság, majd Kis-Jugoszlávia, Szerbia-Montenegró államszövetsége. Szerbiából már csak Szerbia maradt a szerb Vajdasággal – Koszovó, amely egykoron Szerbia egyik tartománya volt, napjaink nemzetközileg elismert, független állama.

Szerbiában azonban nemcsak az autonómiáról nem akarnak hallani sem, hanem létezésünk jogosságát is megkérdőjelezzik. Minden bizonnyal nincs olyan nagyobb települése Szerbia északi részének, ahol ne lenne a falakra írva: „Szerbia a szerbeké, magyarok kifelé!”, vagy, nemes egyszerűséggel: „Halál a magyarokra!” Hogy ezek nem csupán a firkáló fiatalok falra vetett gondolatai, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a szerb parlament sem hozott határozatot a kollektív bűnösség eltörléséről (ez a „bűnösség” a magyarokat és a németeket sújtja), valamint a demokratikusnak mondott szerb kormány irányítja az etnikai arányok megváltoztatását azzal, hogy a Nyugat-Európából visszatoloncolt románokat, akik azelőtt soha délvidéki területeken nem éltek, Szerbia északi részein, azaz a magyarlakta vidékeken telepíti le.

A szenttamási Emberi Jogi Központ jelentése szerint 2003-tól 2008 áprilisáig 86 esetben ért fizikai támadás magyarokat nemzeti hovatartozásuk miatt, 63 esetben történt magyar intézmények megrongálása, magyar nyelvű föliratok átfestése, jelentek meg falfirkák, röpíratok, fenyegető levelek. Katolikus templomokat, temetőket és vallási emlékhelyeket 32 esetben rongáltak meg, verbális támadás, gyűlöletbeszéd és fenyegetés 37 esetben hangzott el magyarok kárára. Mindezek dokumentált esetek. A valós atrocitások száma ennél jóval nagyobb, mert nagyon sokan a sértettek közül nem merik bejelenteni az ellenük elkövetett támadásokat.

Idézet Illyéstől, 1966-ból: „Először is egy csődöt kell bevallanunk egymásnak és olvasóinknak; egy kudarcot kell tudatosítanunk.

Szellemi és irodalmi életünk nem is egy, hanem három – ha ugyan nem négy – nemzedékének egy vállalkozása szenvedett székértörést.

...Semmiere úgy elő nem készítettük az utánunk következő nemzedéket, mint erre. Elhittettük velük, testvéri kezek fogadják majd a kinyújtott kezüket. Meleg pillantás gyűl pillantásukra, ha vigyázó szemüket immár nem Párizsra, hanem Pozsonyra, Bukarestre, Belgrádra vetik.

Mi erre más választ érdemeltünk volna. Így kompromittálódtunk áttételesen író voltunkban is. Emlékszem a pillanatra, midőn megtudtam, hogy a szlovákiai magyarok deportálásának kormánybiztosa az egyik neves szlovák költő; miniszteri felelőse pedig egy másik, nálánál is jelentősebb költő. Költőként is ki-sebnek éreztem magam.” (Három levél)

„Nem először írom le a fájdalmas élményt. Nem kapunk viszonzó pillantást. Nálunk folyóiratok, mozgalmak alakultak nem kis részben azért, hogy a testvéri kéznyújtást kifejezzék. Ezúttal mi magyarok voltunk rosszabb helyzetben, alul. Lehetett tehát úgy is látni: a kéz fölfelé nyúl. Vártunk, hogy odaát jelenik meg egy Ady, egy Bartók. Illetve, ha már megvan, lesz ide is szava.

Azt ígértem: a valóság talaján maradok, s most azt kérdelem, nem volt-e délibábos ábránd ez a remény is.” (Elpuskázott tartomány)

Hiú, délibábos remény volt ez a múlt század közepén, és naiv ma is az, aki ilyen ábrándokat kerget! Nincs tudomásunk se szerb, se horvát, de még szlovén Cseres Tiborról sem, aki megírta volna a délvidéki magyarság hideg napjait! Nemhogy nincs, de mind a mai napig még csak levéltári kutatásokat sem lehet végezni a délvidéki magyarokat ért 1944-es tömeges kivégzésekről. (És lehet, hogy tévedek, de hiányoznak a román, az ukrán és a szlovák Cseresek is!) A kilencvenes évek miloševići politikájának eszmei szerzői a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia akadémikusai, valamint a Szerb Írószövetség vezető írói voltak. A Boszniai Szerb Köztársaság elnöke, a jelenleg Hágában, a nemzetközi törvényszék által háborús bűnökkel vádolt fogoly, Radovan Karadžić, akit a szerbek jelentős része mind a mai napig, és mindannak ellenére, amit tudni lehet róla és tetteiről, néphősnek tart, amellet, hogy korábban pszichiáterként tevékenykedett, költő is volt. És lehet, tévedek abban is, de nincs tudomásom arról sem, hogy lett volna egyetlen szerb író, költő, aki a legutóbbi délszláv háború alatt fölemelte volna a szavát az ártatlan emberek védelmében, legyenek azok horvátok, bosnyákok vagy albánok. Márpedig ártatlan emberek százezrei haltak, sokszor iszonyatos körülmények között, borzalmas halált.

Duna menti irodalmi vagy bármilyen más konföderáció? Sokkal inkább álom, talán ábránd, mint valóság.

* Elhangzott Székesfehérváron, 2008. október 6-án a Határon túli irodalom napjai c. tanácskozáson.